

МОВНА СИНЕСТЕЗІЯ ТА СИНЕСТЕЗІЙНА МЕТАФОРА

Борисович Оксана Вікторівна,

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри англійської філології
та міжкультурної комунікації
Інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
o.borysovych@knu.ua
orcid.org/0000-0001-8709-2849*

Чаюк Тетяна Андріївна,

*кандидат філологічних наук,
викладач кафедри іноземних мов
Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
t.chaiuk@knu.ua
orcid.org/0000-0001-5318-688X*

Мета. Метою статті є визначення сутності та надання загальної характеристики таких понять, як «мовна синестезія» та «синестезійна метафора». Досягнення подібної мети стає можливим завдяки з'ясуванню взаємозв'язку синестезії з мовою, визначенню походження синестезійної метафори, встановленню її ролі в процесі метафоризації та фіксації чуттєвого досвіду людини, аналізу лінгвокогнітивних і перцептивних особливостей синестезійної метафори.

Методи. Застосування методів опису, теоретичного узагальнення та аналізу дозволило здійснити системний і комплексний аналіз понять «мовна синестезія» та «синестезійна метафора» та характеризувати синестезійну метафору як складне лінгвокогнітивне, перцептивне та полімодальне явище.

Результати. Феномен синестезії, що є специфічним утворенням різних модусів людської перцепції, досліджується різними науками гуманітарного циклу, пов'язаними з людиною, її відчуттями, афективно-когнітивно-перцептивною системою, мовленням. Аналіз синестезії як мовного явища дозволяє з'ясувати, що воно визначає та фіксує особливості чуттєвого досвіду людини, а також її полісенсорні враження та відчуття. Засобами вербалізації подібного досвіду є синестезійні метафори.

Синестезійні метафори є емоційно-оцінними одиницями мовного кодування взаємозв'язків полісенсорного сприйняття запахів, звуків, кольорів, смаків, температури різними органами людської перцепції. Синестезійні метафори є результатом когнітивно-символічної інтеграції чуттєвого досвіду людини. Полімодальність образу, віддзеркаленого у синестезійній метафорі, та його перцептивна природа стосуються проблем тілесності. Основою формування тілесності є афективно-когнітивно-перцептивна система людини. Отже, синестезійна метафора належить до рівнів перцепції, когніції та мовної актуалізації, що зумовлює її складний та багатоаспектний характер. Складна організація синестетичних метафор виділяє їх серед інших. Саме тому багато науковців вважають синестезійні метафори особливим та окремим видом когнітивних метафор.

Висновки. Синестезія є мовною універсалиєю, що знаходить своє відображення у вигляді синестезійних метафор, здатних вербалізувати полісенсорний досвід людини. Синестезійні метафори є особливим видом когнітивних метафор на позначення результатів взаємодії зорових, слухових, смакових, ольфакторних, тактильних і температурних відчуттів. Подібні метафоричні одиниці кодують у своєму значенні інформацію різного перцептивного ряду. Вони слугують засобами вербалізації чуттєвого досвіду людини, мотивованого її тілесними відчуттями та взаємодією її сенсорних систем. Являючи собою складне, багатоаспектне лінгвокогнітивне, полімодальне та перцептивне явище, синестезійні метафори стають невіддільною частиною лінгвокогнітивних і психолінгвістичних досліджень.

Ключові слова: когніція, мовна синестезія, полімодальне явище, полісенсорне відчуття, перцепція, синестезійна метафора.

LINGUAL SYNESTHESIA AND SYNESTHETIC METAPHOR

Borysovych Oksana Viktorivna,

*PhD in Philology,
Assistant Professor at the Department
of English Philology and Intercultural Communication
Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
o.borisovich@gmail.com
orcid.org/0000-0001-8709-2849*

Chaiuk Tetyana Andriivna,
PhD in Philology,
Assistant Professor at the Foreign Languages Department
Law school (Institute of Law)
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
t.chaiuk@knu.ua
orcid.org/0000-0001-5318-688X

Purpose. The purpose of the article is to determine the essence of such notions as “lingual synaesthesia” and “synesthetic metaphor” and give their general characteristics. Such purpose can be achieved by means of clarifying interrelations between synesthesia and language, revealing the origin of synesthetic metaphor, determining its role in the process of metaphorization and fixation of human sensory experience, analyzing the lingvo-cognitive and perceptual features of synesthetic metaphor.

Methods. Methods of description, theoretical generalization and analysis used in the article made it possible to carry out a systematic and complex analysis of the notions of “lingual synaesthesia” and “synesthetic metaphor”, and characterize synesthetic metaphor as a complex lingvo-cognitive, perceptual and polimodal phenomenon.

Results. The phenomenon of synesthesia is a specific formation of various modes of human perception. It is studied by various human sciences, related to a human being, his/her feelings, affective-cognitive and perceptual system, speech. Synesthetic metaphors appear as a result of cognitive-symbolic integration of human sensory experience. The analysis of synesthesia as a lingual phenomenon makes it possible to find out that it defines and fixes features of human sensory experience, as well as polysensory impressions and feelings of a person in emotional and evaluative metaphoric language units.

Synesthetic metaphors encode interrelations of sensory perception of smells, sounds, colors, tastes, and temperature of various organs of human perception. Synesthetic metaphors are the result of the cognitive-symbolic integration of human sensory experience. The polymodality of the image reflected in the synesthetic metaphor and its perceptual nature refers to problems of physicality. The basis of its formation is the affective-cognitive-perceptual system of a human being. Thus, synesthetic metaphors refer to the levels of perception, cognition and lingual actualization. This fact stipulates their complex and multidimensional nature. Their complex organization distinguishes synesthetic metaphors from others. That is why many scholars consider them to be a special and separate type of cognitive metaphors.

Conclusions. Synesthesia is a lingual universal reflected in the form of synesthetic metaphors. Such units verbalize human polysensory experience. Synesthetic metaphors are a special type of cognitive metaphor denoting the results of interaction of visual, auditory, gustatory, olfactory, tactile, and temperature sensations. These metaphorical units encode information of different perceptual series in their meaning. They serve as a means of verbalizing of human sensory experience, motivated by corporal sensations and interaction of different sensory systems of a human being. Being complex, multidimensional, lingvocognitive, polimodal and perceptual phenomena, synesthetic metaphors become part and parcel of lingvocognitive and psycholinguistic research.

Key words: cognition, lingual synesthesia, polimodal phenomenon, polysensory sensation, perception, synesthetic metaphor.

1. Вступ

Попри наявність великої кількості наукових праць, присвячених дослідженню метафор (Баранов, Караулов, 1994; Панкратова, 2009; Складарська, 1993; Чудинов, 2003; Lakoff, Johnson, 1980), у сучасній лінгвістиці спостерігається підвищений інтерес до синестезійних метафоричних номінацій (Ньюбіна, Белютин, 2005; Baron-Cohen, 2015; Gibbs, 1994; Grossenbacher, 2001), вмотивованих тілесними відчуттями людини та взаємодією її сенсорних систем під час сприйняття різних звуків, кольорів, запахів. Дослідження синестезійних метафор, віддзеркалених в істотній кількості одиниць, що існують у різних мовах, сприяє розумінню механізмів створення полімодальних образів, виявляє характер міжчуттєвих перенесень під час їх створення, вказує на суб'єктивність та індивідуальність сприйняття людиною позамовної дійсності.

Актуальність дослідження зумовлена підвищеним інтересом лінгвістів до проблем мовної синестезії, відсутністю комплексного та системного аналізу синестезійної метафори у вітчизняному мовознавстві. **Метою наукової розвідки** є з'ясування сутності понять «мовна синестезія» та «синестезійна метафора» та надання їх загальної характеристики, а її завдання полягають у встановленні зв'язку синестезії з мовою, з'ясуванні походження синестезійної метафори, визначенні її ролі в процесі метафоризації та фіксації особливостей чуттєвого досвіду людини, аналізі лінгвокогнітивних і перцептивних особливостей синестезійної метафори як складного полімодального явища. Виконання вказаних завдань здійснювалося із залученням *описового методу*, а також методів *теоретичного узагальнення та аналізу*. Використання зазначених методів дозволило здійснити комплексний аналіз понять «мовна синестезія» та «синестезійна метафора», схарактеризувати синестезійну метафору як складне лінгвокогнітивне, перцептивне та полімодальне явище.

2. Поняття «синестезія» та її дослідження в різних галузях наукового знання

Синестезія стала сьогодні об'єктом дослідження цілої низки наук: психології та лінгвістики, філософії та семіотики, медицини та антропології, культурології та мистецтвознавства. Буквально під синестезією (від грецьк. *syn* – разом та *aisthesis* – відчуття) розуміють «одночасне відчуття», проте для позначення цього поняття науковцями використовується передусім термін «міжчуттєвий зв'язок» (Панкратова, 2009: 90).

У психології під синестезією розуміють таке явище сприйняття, за якого під час подразнення одного із перцептивних органів поряд із специфічними для нього відчуттями виникають також такі відчуття, що відповідають іншим органам (Рубинштейн, 1998: 32). Феномен синестезії визначають і як виникнення відчуттів однієї модальності під час стимуляції іншої модальності (Солсо, 2002: 332). До синестезійних відносять відчуття смаку під час перегляду візуальних зображень, виникнення кольорових уявлень під час прослуховування музичних фрагментів та інші. Отже, досвід синестезії виявляє полісенсорні враження та відчуття, що перетинають межі однієї модальності.

Початок наукового інтересу до синестезії було покладено І. Ньютоном (1704 р.) у сфері, яка абсолютно не стосувалася психології. Досліджуючи розклад світлового променя на спектри, він зробив першу наукову спробу обґрунтувати взаємозв'язок звуків і кольорів. Перша згадка про синестезію з'являється у 1812 р., а її перші експериментальні дослідження розпочалися лише у середині XIX ст. Поняття «синестезія» було використано та описано Ж. Міллем у дисертації про особливості мультисенсорного сприйняття у 1892 р. (цит. за Солсо, 2002: 329).

На початку XX століття науковцями вже було накопичено значну кількість інформації про синестезію як психофізичне явище (наприклад, відкрито джерела сенсорної пам'яті людини, надано характеристику різних типів модальностей тощо). Попри цей факт, погляди дослідників на синестезію дуже відрізнялися. Вияви синестезії вважали підтвердженням високого рівня розвитку особистості, її суб'єктивного цілісного сприйняття полімодальної дійсності (Солсо, 2002: 330). Зазначали, що синестезія є прикладом недиференційованості сенсорних шляхів від аналізаторних систем до кори великих півкуль (Газарова, 2002: 39). Синестезію вважали також своєрідною аномалією, пов'язаною з патологічними порушеннями, чи результатом незвичного для свідомості впливу на організм людини (наркотичних речовин, медіативних практик тощо) (Baron-Cohen, 2015: 1074).

3. Дослідження синестезії в лінгвістиці

Оскільки синестезія є складним багатоаспектним явищем, пов'язаним не тільки із особливостями людської перцепції, когніції, взаємодії з зовнішнім середовищем, але й із вербалізацією та «ословленням» чуттєвого полімодального досвіду людини, вона стає об'єктом лінгвокогнітивних досліджень. Зазначимо, що в них термін «модальність», на відміну омонімічного у суто лінгвістичній традиції, апелює до психологічного терміна «модальність як приналежність до певної сенсорної системи» (Gibbs, 1994: 23).

Одним із перших, хто висловив припущення про зв'язок синестезії із мовою, був видатний російський психолог О.Р. Лурія (Величковський, Зинченко, Лурія, 1973: 16). У межах психолінгвістичного підходу розуміння феномену синестезії пов'язують із механізмом переосмислення значення слів із погляду того, які якості певного явища, що підлягає перцепції та «полімодальному осмисленню», роблять можливим використання їх для позначення іншого (Grossenbacher, 2001: 38). Є.В. Івакіна в зв'язку з цим відзначає, що «сполучення двох слів, які позначають реалії різних модальностей і тому є семантично несумісними, стає можливим через зміни у вихідному значенні елемента, що синестезується, та своєю чергою виражається або у зсуві значення, або в актуалізації потенційних сем» (Івакіна, 2001: 171). Використовуючи термінологію Є.В. Івакіної, можна сказати, що у словосполученнях, які тим чи іншим способом віддзеркалюють досвід синестезії, одні компоненти є синестезуючими, а інші – такими, що синестезуються.

Синестезійний досвід фокусує увагу людини на тих компонентах структури представлення знань, які відповідають умовам подібності, аналогічним явищам метафори (Івакіна, 2001: 171). При цьому єдність вербальних, візуальних, слухових та інших чуттєвих практик у супроводженні з їх емоційно-образним трактуванням розглядається як спосіб відображення об'єктивного світу (Grossenbacher, 2001: 39).

Деякі науковці переконані, що синестезію слід вважати суто мовною універсалією, оскільки її зафіксовано у метафоричних одиницях на позначеннях сенсорного досвіду людини, а такі одиниці є загальнозрозумілими для більшості (Нюбіна, Белютин, 2005: 128). Для опису досвіду однієї модальності у синестезійних метафорах використовуються одиниці, що позначають якості та властивості, притаманні іншій модальності. У зв'язку з цим вважають, що синестезія є «складним перенесенням», під яким розуміють «сукупність метафоричних перенесень», у результаті чого у мовної одиниці з'являється похідне значення (Рузин, 1994: 23).

4. Синестезійна метафора

Метафора (від грец. *metaphorá* – *перенесення*) є креативним засобом збагачення мови, виявом мовної економії, семіотичною закономірністю, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, уподібненої до неї в певному відношенні (Петров, 1990: 21).

Актуальним стає питання походження синестезійної метафори, її ролі та значення у процесі метафоризації та чуттєвого сприйняття загалом. Так, наприклад, американський дослідник П. Гроссенбахер вказував, що метафора виникла із синестезії (Grossenbacher, 2001: 37). С. Барон-Хоген вважав синестезію особливим типом метафори. Одночасно він висунув припущення про те, що синестезійна метафора є поширеною, прадавньою, а, можливо, навіть і універсальною формою метафори, що зустрічається у Гомера та Есхіла (Baron-Cohen, 2015: 1073). Науковці дотримуються також погляду, що з-поміж інших синестезійна метафора є особливим видом когнітивної метафори (Нюбіна, Белютин, 2005: 127).

Вивчення синестезійної метафори потребує міждисциплінарного підходу. Подібні метафори відносять до когнітивних і перцептивних психолінгвістичних феноменів (Петров, 1990: 21). Базуючись на реакціях на безпосередній стимул чи подразник, вони активізують пам'ять, попередній накопичений досвід, розширюючи та підсилюючи здібність відчувати, гармонізуючи одночасно сам процес сприйняття (Рузин, 1994: 20).

Синестезійні метафори є результатом когнітивно-символічної інтеграції чуттєвого досвіду людини, вербалізованого у мовних одиницях. Чуттєве концептуалізується не як окремий спосіб пізнання, а як дещо синергетичне, цілісне, інтегроване. Такий погляд на метафору базується на концептуальному положенні, висунутому когнітологами, що акцентують увагу на активній, свідомо-креативній діяльності людини (Gibbs, 1994: 52; Grossenbacher, 2001: 41). У зв'язку з цим її розглядають не тільки як троп чи фігуру мовлення, у яких відбито подібний досвід, але й тілесно-когнітивний конструкт, що є частиною інтегративних процесів суб'єктивного досвіду, суть якого полягає більше у надлишковій продуктивності, ніж у механічній «сумі доданків» (Панкратова, 2009: 92).

Полімодальність образу, віддзеркаленого у синестезійній метафорі, його перцептивна природа торкається проблеми тілесності, що своєю чергою виступає сполучною ланкою між перцептивним образом свідомості та мовою (Газарова, 2002: 41).

Поняття тілесності належить до сфери дослідження когнітивної науки. Тілесний підхід, що почав розвиватися в 90-ті рр. XX століття, привернув увагу вчених-когнітологів, які нині висловлюють думку про те, що пізнання є тілесним, оскільки воно визначається здібністю людини бачити, чути, відчувати (Газарова, 2002: 41; Johnson, 2013: 34). Необхідно розмежовувати поняття тіло та тілесність, оскільки вони не тотожні та відрізняються одне від одного як за формою, так і за якістю, призначенням і змістом. Тіло є матеріальним об'єктом, що виступає посередником між індивідом та світом, що оточує його. Тілесність являє собою якість і силу тілесних реакцій людини, що починає формуватися з моменту зачаття та продовжує процес формування протягом всього життя (Солсо, 2002: 64). Тілесність є самостійним феноменом, існування якого визначається результатами особистісного розвитку. Вона об'єднує в собі окремі аспекти: біологічні, психологічні, змістові. Основою формування тілесності афективно-когнітивно-перцептивна система людини.

Розум та організм людини являють собою єдине ціле, що визначає когнітивні здібності її пізнання та мислення. Одним із ключових постулатів когнітивної лінгвістики є теза про «втільене значення» (*embodied meaning*), згідно з якою певні частини концептуальної системи людини та її мови вважаються такими, що несуть на собі відбиток структурної будови її тіла та особливостей їх функціонування (Johnson, 2013: 35).

Полімодальна взаємодія органів чуття людини визначає її пізнавальні можливості. Органи чуття не тільки сприймають інформацію, що надходить ззовні, але й кодують її, надаючи вихід у сферу мови. Отже, пізнання здійснюється на основі взаємодії чуттєвого та раціонального початків у людини. Підкреслюючи важливу роль тіла у мовній комунікації, науковці відзначають, що не всі модальності сприйняття відображають чуттєвий досвід у мові, як і самі сенсорні відчуття, отримані від різних модальностей, по-різному категоризуються та відображаються у мові (Газарова, 2002: 35).

Синестезійна полімодальна метафоризація являє собою когнітивний вияв активної зміни характеру чуттєвої взаємодії людини і середовища, тобто зміну загальної чуттєвої взаємодії з певним предметом чи явищем за рахунок породження додаткових елементів іншого структурно-сенсорного модусу при представленні цього предмета чи явища (Солсо, 2002: 136). Саме тому синестезію як частковий випадок метафоризації розглядають «не як суміщення апіорі наявних образів, що належать до різних модальностей, або перенесення по структурі чи якості, а як розширення загальної чуттєвої взаємодії з певним предметом чи явищем шляхом представлення у цьому предметі додаткових елементів іншого чуттєвого модусу» (Колодкина, 1996: 9).

Все вищезазначене дозволяє вважати синестезійну метафору складним полімодальним явищем, що знаходить своє відображення у фіксації міжчуттєвих образів та виявляється у вербальних знаках, передусім у комбінації слів, які позначають взаємодію різних відчуттів: зорових, слухових, смакових, ольфакторних, тактильних, температурних. Синестетична метафора належить до рівнів перцепції, когніції та мовної актуалізації, що зумовлює її складний багатоаспектний характер. Дослідження синестезійних метафор дозволяє встановити типи та особливості інформації, що отримуються людиною через той чи інший сенсорний канал, з'ясувати одиниці її означення, мотивованість її оцінки.

Способи сприйняття, модус перцепції, що переважає у сприйнятті того чи іншого об'єкту, явища, фрагмента світу, впливає на характер образу світу, що формується у свідомості людини та когнітивні механізми обробки нею індивідуального досвіду, форм його репрезентацій, що відображається на типі, структурі та якості образів свідомості. Це відбивається у його мовленнєві діяльності, у текстах, створених ним, а також в інших способах уречевлення образів свідомості.

Синестезійна метафора віддзеркалює творче переродження змістових відчуттів людини. У таких метафорах реалізується перенесення одного відчуття на інше, певним чином схоже із попереднім (напр., *prickly smell, sweet stench, sharp aroma, світлі звуки, кричущі фарби* тощо). Слово, пов'язане з одним відчуттям, переходить у сферу позначення іншого відчуття. При цьому напрям перенесення може бути різним, але найчастіше він здійснюється в напрямку від дотикових і смакових відчуттів до інших (напр., *delicious aroma, sweet stink, sugary perfume, гострий слух, солодкий голос, кисла посмішка*). Переходячи у сферу позначення іншого відчуття, слово змінює свою значення. Воно може набувати емоційно-оцінного забарвлення, висловлювати інтенсивність відчуття.

Синестезійні метафори мають емоційно-оцінний характер, оскільки слугують засобом актуалізації враження від об'єкта, що сприймається (напр., *brown reek, coppery scent, light sound, faint scent*). Емоційну оцінку, що виникла у результаті сприйняття об'єкту та створенні його полімодального образу, психологи відносять до генетично первинного, базового рівня категоризації (Величковский, Зинченко, Лурия, 1973: 19). Полімодальна схожість різних за своїм перцептивним складом ознак пояснюється загальністю їх емоційно-оцінних якостей, що свідчить про наявність їх емоційної подібності. Так звані «синестезійні сполучення» співвідносяться з емоційними станами суб'єкта сприйняття та наділяються ним оцінними характеристиками. Оцінна функція емоцій є однією з основних, що дозволяє розглядати їх як універсальний спосіб категоризації. Об'єкт, який сприймається, первинно підлягає емоційній оцінці та «вбудовується» на її основі у «глибинний семантичний простір суб'єкта на базі певних синестезійних характеристик» (Газарова, 2002: 24).

Англомовні синестезійні метафори *sharp smell, heavy scent, high tone* базуються на загальнономовних асоціаціях. Однак серед них є такі, що виникли на основі індивідуальних асоціацій. Подібні метафори є авторськими. Вони слугують джерелом образності та завжди залишають адресату можливість їх творчого сприйняття

та інтерпретації, наприклад: *a whiff of her unsavory past* (Norman, 2014: 28); *a whiff of heat* (Norman, 2014: 297); *whiff of rain* (Norman, 2014: 124); *streets all smell of ancient Egypt* (Norman, 2014: 301); *the scent of a foreign land* (Norman, 2014: 211).

Зазначимо також, що хоча науковці змагаються вирішити питання класифікування синестезійних метафор (див., напр., Ньюбіна, Белютин, 2005: 130), у лінгвістиці ще й дотепер не існує класифікацій усіх видів синестезійних метафор.

5. Висновки

Таким чином, синестезія є складним і багатоаспектним явищем, що визначає особливості людської перцепції та когніції під час взаємодії з зовнішнім середовищем. Синестезія стає об'єктом лінгвокогнітивних і психолінгвістичних досліджень, оскільки вона знаходить своє відображення у мові у вигляді одиниць, що дозволяють вербалізувати чуттєвий досвід людини та її полісенсорні враження та відчуття. Синестезійна метафора виявляє особливості мовного кодування взаємозв'язків полісенсорного сприйняття запахів, звуків, кольорів, смаків тощо різними органами людської перцепції. Подібне сприйняття мотивоване тілесними відчуттями людини та взаємодією її сенсорних систем. Саме тому синестезійна метафора вважається нами складним полімодальним явищем, що знаходить своє відображення у фіксації міжчуттєвих образів та виявляється у вербальних знаках, комбінації слів, які позначають взаємодію різних відчуттів: зорових, слухових, смакових, ольфакторних, тактильних, температурних. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в детальному аналізі семантичних і структурних особливостей різних видів синестезійних метафор, а також розробці їх класифікації.

Література:

1. Баранов А.Н., Караулов Ю.Н. Словарь русских политических метафор. Москва : Помовский и партнеры, 1994. 330 с.
2. Величковский Б.М., Зинченко В.П., Лурия А.Р. Психология восприятия. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1973. 246 с.
3. Газарова Е.Э. Психология телесности. Москва : Институт общегуманитарных исследований, 2002. 192 с.
4. Ивакина Е.В. Проявление языковой синестезии в процессе наименования акустических явлений. *Филологические этюды*. 2001. Вып. 4. С. 170–173.
5. Колодкина Е.Н. Полимодальная образность в психологической структуре слова. *Актуальные проблемы психолингвистики*. 1996. № 4. С. 9–17.
6. Крюкова Н.Ф. Метафорика и смысловая организация текста : монография. Тверь : Издательство Тверского государственного университета, 2000. 163 с.
7. Ньюбіна Л.М., Белютин Р.В. Синестезическая метафора как механизм репрезентации ментального мира (на примере языковой экспликации концепта «Gedanke»). *Когнитивная лингвистика : ментальные основы и языковая реализация : сборник статей к юбилею профессора Н.А. Кобринной*. Санкт-Петербург : Тригон, 2005. С. 125–131.
8. Панкратова С.А. Когнитивно-семантические аспекты метафорического моделирования. *Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена*. 2009. № 87. С. 88–99.
9. Петров В.В. Метафора: от семантических представлений к когнитивному анализу. *Вопросы языкознания*. 1990. № 3. С. 20–32.
10. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург : Питер Ком, 1998. 192 с.
11. Рузин И.Г. Когнитивные стратегии именованія : модулы перцепции (зрение, слух, осязание, обоняние, вкус) и их выражение в языке. *Вопросы языкознания*. 1994. № 6. С. 16–26.
12. Складарская Г.Н. Метафора в системе языка. Санкт-Петербург : Наука, 1993. 152 с.
13. Солсо Р.Л. Когнитивная психология. Москва : «Либерия», 2002. 600 с.
14. Чудинов А.П. Метафорическая мозаика в современной политической коммуникации. Екатеринбург : УрГПУ, 2003. 248 с.
15. Baron-Cohen S. Synaesthesia : Prevalence and Familiarity. *Perception*. 2015. V. 25 (9). P. 1073–1079.
16. Gibbs R.W. The Poetics of Mind: Figurative Thought, Language and Understanding. Cambridge : Cambridge University Press, 1994. 518 p.
17. Grossenbacher P.G. Mechanisms of Synaesthesia : Cognitive and Physiological Contains. *Trends in Cognitive Sciences*. 2001. V. 5. № 1. P. 36–41.
18. Johnson M. The Body in the Mind : The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason. Chicago : The University of Chicago Press, 2013. 274 p.
19. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
20. Norman J. Assassin of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 2014. 396 p.
21. Norman J. Priest-Kings of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 2014. 326 p.
22. Norman J. Raiders of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 2014. 332 p.

References:

1. Baranov, A.N., Karaulov, Yu.N. (1994). Slovar russkikh politicheskikh metaphor. [Dictionary of Russian political metaphors]. Moscow : Pomovskiy i partnery, 330 s. [in Russian].
2. Velichkovskiy, B.M., Zinchenko, V.P., Luriya, A.R. (1973). Psikhologiya vospriyatija. [Psychology of perception]. Moscow : Izdatelstvo Moskovskogo universiteta, 246 s. [in Russian].
3. Gazarova, Ye.E. (2002). Psikhologiya telesnosti. [Psychology of physicality]. Moscow : Institut obshchegumanitarnikh issledovaniy, 192 s. [in Russian].

4. Ivakina, Ye.V. (2001). Proyavleniye yazykovoy sinestezii v protsesse naimenovaniya akusticheskikh yavleniy. [Manifestation of lingual synesthesia in the process of naming of acoustic phenomena]. *Filologicheskiye etyudy*. Vypusk 4. S. 170–173. [in Russian].
5. Kolodkina, Ye.N. (1996). Polimodalnaya obraznost v psihologicheskoy strukture slova. [Polymodal imagery in psychological structure of the word]. *Aktualnije problemy psikholingvistiki*. № 4. S. 9–17. [in Russian].
6. Kryukova, N.F. (2000). Metaforika i smyslovaya organizatsiya teksta : monografiya. [Metaphorics and notional organization of text: monograph]. Tver : Izdatelstvo Tverskogo gosudarstvennogo universiteta. [in Russian].
7. Nyubina, L.M., Belyutin R.V. (2005). Sinestezicheskaya metafora kak mehanizm reprezentatsii mentalnogo mira (na primemere yazykovoy eksplikatsii kontsepta “Gedanke”). [Synesthetic metaphor as a mechanism of representation of mental world]. *Kognitivnaya lingvistika : mentalnyye osnovy i yazykovaya realizatsiya : sbornik statey k yubikeyu professora N.A. Kobrinoy*. Sankt-Peterburg : Triton. S. 125–131. [in Russian and German].
8. Pankratova, S.A. (2009). Kognitivno-semanticheskije aspekty metaforicheskogo modelirovaniya. [Cognitive-semantic aspects of metaphoric modeling]. *Izvestija Rossiyskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta imeni A.I. Gertsena*. № 87. S. 88–99. [in Russian].
9. Petrov, V.V. (1990). Metafora: ot semanticheskikh predstavleniy k kognitivnomu analizu. [Metaphor: from semantic representations to cognitive analysis]. *Voprosy yazykoznanija*. № 3. S. 20–32. [in Russian].
10. Rubinshteyn, S.L. (1998). Osnovy obshchey psihologii. [Basics of general psychology]. Sankt-Peterburg : Piter Kom, 192 s. [in Russian].
11. Ruzin, I.G. (1994). Kognitivnye strategii imenovaniya : modusy pertseptsii (zreniye, sluh, osyazaniye, obonyaniye, vkus) i ikh vyrazheniye v yazyke. [Cognitive strategies of naming : modes of perception (eyesight, hearing, touch, smell, taste)]. *Voprosy yazykoznanija*. № 6. S. 16–26. [in Russian].
12. Sklyarevskaya, G.N. (1993). Metafora v sisteme yazyka. [Metaphor in the system of language]. Sankt-Peterburg : Nauka, 152 s. [in Russian].
13. Solso, R.L. (2002) Kognitivnaya psihologija. [Cognitive psychology]. Moscow : “Libereya”, 600 s. [in Russian].
14. Chudinov, A.P. (2003). Metaforicheskaya mozaika v sovremennoy politicheskoy kommunikatsii. [Metaphoric mosaic in modern political communication]. Ekaterinburg : UrGPU, 248 p. [in Russian].
15. Baron-Cohen, S. (2015). Synaesthesia : Prevalence and Familiarity. *Perception*. V. 25 (9). P. 1073–1079 [in English].
16. Gibbs, R.W. (1994). The Poetics of Mind: Figurative Thought, Language and Understanding. Cambridge: Cambridge University Press, 518 p. [in English].
17. Grossenbacher, P.G. (2001). Mechanisms of Synaesthesia : Cognitive and Physiological Contains. *Trends in Cognitive Sciences*. 2001. V. 5. № 1. P. 36–41 [in English].
18. Johnson, M. (2013). The Body in the Mind : The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason. Chicago : The University of Chicago Press, 274 p. [in English].
19. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 242 p. [in English].
20. Norman, J. (2014). Assassin of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 396 p. [in English].
21. Norman, J. (2014). Priest-Kings of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 326 p. [in English].
22. Norman, J. (2014). Raiders of Gor (Gorean Saga). L. : New Beacon Books, 332 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 25.06.2020
The article was received June 25, 2020